

GAMMAL JUL

TEXT:

Erik Axel Karlfeldt (1864-1931). Svensk skald, journalist och informator från Dalarna, vilket märks i hans diktning. Hans språk är rikt på dialektala och arkaiserande ord, ofta hämtade från Karl XII:s Bibel, 1695 års psalmbok och Bondepraktikan; se t.ex. Fridolins lustgård och Dalmålningar på rim (1901). Hans mest kända gestalt, Fridolin, visar en sida av Karlfeldt själv. Fridolin, en gestalt med både livsglädje, jovialitet och vemod, är "en studerad karl av bondestam, som återvänt till fädernas värld" (från förordet till diktsamlingen Fridolins lustgård). Han kan sägas vara Frödings arvtagare, men var också påverkad av Wivallius, Stiernhielm och Bellman.

1904 invaldes han i Svenska Akademien och blev dess ständige sekreterare 1912. Det året kom hans bok om Skalden Lucidor ut. Det är också en författare som betytt mycket för honom.

Gammal jul (1918) kommer ur Efterskörd i avdelningen Karlfeldts ungdomsdiktning (1934). Där finner man också den kända dikten Psaltare och lyra. Samma år kom samlingen Flora och Pomona. Andra dikter med julanknytning är Ljusstöperskan (Efterskörd), Tjugonde dag (Flora och Pomona, 1918), Lucia - I natten darra de kalla väder (Ur en lantlig ungtkarls visbok) och Stjärngossar (se Rangströms tonsättning i denna bok).

vätte= enligt äldre folktro är det ett småväxt naturväsen med bostad under jorden; idog= flitig, trägen; ymnigt= rikligt; tryta= ta slut, fattas; teg= långsmal del av åker

MUSIK:

Bo Anders Leif Linde (1933-1970). Svensk kompositör, pianist och musikkritiker. Som 15-åring antogs Linde som studerande vid Musikhögskolan i Stockholm (1948-1952). Där hade han Lars-Erik Larsson som lärare i komposition och Olof Wibergh i piano. I Wien studerade han dirigering åren 1953-1954. 1949 debuterade han i Sveriges Radio som pianist och kompositör med en cellosonat. Han var också en av grundarna av "Samtida Musik". 1957-1960 var han lärare i musikteori vid Stockholms Borgarskola. Därefter återvände han till sin födelsestad Gävle där han blev recensent.

Linde var i sitt komponerande inspirerad av bl.a. Benjamin Britten. Han komponerade musik för teater och radio, orkesterverk, orgel- och pianostycken, körverk, kammarmusik (t.ex. Stråkkvartett op. 9, 1953, Sonat för violin och piano op. 10, 1953 och en violinkonsert op 18, 1957) och ett 100-tal sånger som romanser (t.ex. Sånger om våren, op. 40, 10 naiva sånger op. 20), barnvisor, limerickar och religiösa sånger.

Gammal Jul ur 2 barnsånger komponerade han 1953. Den andra sången heter Barnen sjunga ur August Strindbergs Trefaldighetsnatten.

Att sjunga: O makalösa stjärna ur 10 naiva sånger op. 20,1959 (bok nr 65).

**Musiken är fortfarande upphovsrättsskyddad.
Därför kan jag inte återge sången här.**

Sången finns i Bo Linde: Två barnsånger, svensk musik.

GAMMAL JUL

1. En gammal Jul! Du minns och du tänker.
Du ser, hur festligt varje koja blänker,
och du ser kärven i det vita trädet
och talg åt mesarna på fönsterbrädet.
På alla golv det dansas och det vimlar
och sjunges mot den mörkaste av himlar -
så visst som aldrig världens rymd kan tjockna
så djupt, att Julens bloss däruppe slockna.
En gammal Jul,
då hemmets stjärna lyser sjufalt gul.

2. En gammal Jul, då knäpper det på logen.
En osedd tjänarskara pysslar trogen
med blanka hästarna och feta nöten,
och jordens vättar få sin del av gröten.
I goda makters vård står markens gröda
med överflöd till djurs och människors föda -
så visst som aldrig ymnighet skall tryta
för dem, som idogt sina tegar bryta.
En gammal Jul
med krubbans återsken i varje skjul.

3. En gammal Jul, du öppnar bokens knäppen
och gamla sånger komma Dig på läppen,
och tyst du önskar frid åt fjärran länder,
där vilda fränder stå i blod mot fränder,
och prisa våra kristna nejdens seder,
där folk för folk i välment jultid beder -
så visst som aldrig en granat skall falla
vid Betlehem, där tecknet brann för alla,
En gammal Jul,
förr än vår nötta värld vart ny och ful.

Erik Axel Karlfeldt (1864-1931)